

EVIDENS-BASERET POLITIK OG PRAKSIS

Hvorfor skal alting være evidens-baseret, og hvad betyder det egentlig? Det kan fx være indsamling og formidling af forskningsbaseret viden om, hvordan sociale programmer virker – det er det, Campbell-samarbejdet handler om.

AF MERETE KONNERUP

Hvis man skal pege på én enkelt faktor bag den gryende interesse for evidens-baseret politik og praksis i Danmark og resten af Norden, så er det dette, at de sidste 40 års kraftige vækst i den sociale sektor realistisk set ikke kan fortsætte i samme tempo. Der er opstået flere forskellige tendenser, der alle mere eller mindre er afledt af den forventede opbremsning i væksten:

- Kravet til prioritering er skærpet
- Øgede krav om professionalisering af organiseringen, styringen og udøvelsen af den offentlige service
- Privatiseringer er dukket op som et muligt instrument
- Borgerne generelt og dermed også brugerne/klienterne opfører

sig i højere grad som kritiske brugere af den offentlige service

Der er mindst én afledt effekt af alle disse tendenser: en øget efterspørgsel efter dokumentation – og vel at mærke troværdig dokumentation. Det vil sige dokumentation, der kan stå for et nærmere eftersyn. Dokumentation der ikke er afhængig af, hvem der har frembragt den. Dokumentation der er frembragt ved hjælp af metoder, som reelt har en chance for at afsløre, om indsatsen virker eller ej. Dokumentation der rækker ud over de helt lokale erfaringer.

Den stigende efterspørgsel efter troværdig dokumentation inspirerede til dannelsen af det internationale Campbell-samarbejde (www.campbellcollaboration.org) i 1999 og få år senere i 2002 Nordisk Campbell

Center (www.nc2.net) i København, der er det første regionale center i samarbejdet.

Nordisk Campbell Center er finansieret ved et bredt forlig i det danske Folketing med fem mio. kr. om året, foreløbigt til og med 2008. Det svarer i 2004 til knap 41/2 % af de samlede forskningsmidler, afsat til forskning i sociale forhold i Danmark.⁽¹⁾ Nordisk Ministerråd støtter derudover afholdelsen af centerets årlige praktikerkonference med 300.000 kr.

Evidens-baseret politik og praksis – hvad er det, og hvad er det ikke?

Den nu efterhånden forholdsvis gængse definition af evidens-baseret politik og praksis er som følger:

Evidens-baseret politik & praksis er en omhyggelig, udtrykke-

FIGUR 1. AT TRÆFFE EN BESLUTNING

L7

'Hverken modefænomener eller etablerede teorier skal uden videre accepteres. Ikke al viden er lige velunderbygget'.

lig og kritisk brug af den aktuelt bedste viden, når der træffes beslutninger om andre menneskers velfærd. (2)

Det er en etisk forpligtelse at udvise omhu i valget af den bedst mulige løsning. Derfor indgår ordet 'omhyggelig' i definitionen.

Der stilles krav om eksplicitte beskrivelser af indsats og målsætning. Alternativet er, at den enkelte socialarbejder, socialforvaltning, kommune eller institution følger sine egne private metoder, fordi det er det, man er bedst til, eller fordi man føler, det er rigtigt. Derfor indgår ordet 'udtrykkelig' i definitionen.

Hverken modefænomener eller etablerede teorier skal uden videre accepteres. Ikke al viden er lige velunderbygget. Nogen viden er bedre - mere overbevisende - end anden viden. Derfor indgår vendingen 'kritisk brug af den aktuelt bedste viden' i definitionen. Viden skal i denne sammenhæng absolut ikke forstås som udelukkende dækkende bestemte typer af forskningsbaseret viden eller bare forskningsbaseret viden generelt. Det dækker alle former for viden. Det afgørende er, at man bruger sin sunde kritiske sans. Og her er det godt at holde fast i (mindst) tre centrale krav til viden af høj kvalitet:

- Den skal være *relevant* i forhold til den problemstilling, man ønsker at kaste lys over
- Den skal være *repræsentativ* - dvs. det skal være holdbart at overføre den pågældende viden fra den sammenhæng, den er fremkommet i
- Den skal være *gyldig* - teoretisk og empirisk. Dvs. den pågældende viden skal være teoretisk velunderbygget. Og den pågældende viden skal give et rimeligt sikkert og middelret⁽³⁾ bud på det fænomen fra virkelighedens verden, som den hævder at sige noget om

Det stiller store krav til de metoder, der bruges til frembringelse af viden.

Evidens er ikke lig med anbefaling

Der er i princippet ingen grænser for, hvilke typer af socialpolitiske indsats-

ser, der kan evidens-baseres: De bilige og de dyre. De gammeldags, de moderne og de helt revolutionerende. De simple og de komplekse.

Der er dog én ting, som en evidensbaseret socialpolitisk indsats aldrig bliver, og det er en anbefaling. Det vil aldrig - og skal aldrig blive således - at fordi der findes solid viden, der dokumenterer fx en bestemt positiv eller negativ effekt af en indsats, så er politikerne nødt til at sige ja eller nej til at indføre indsatsen. Det er der flere grunde til.

Solid dokumentation for effekten af en socialpolitisk indsats vil typisk gå på nogle få af den lange række af mål, som politikerne potentielt kan ønske at nå. Det er deres ret, pligt og ansvar at bestemme, hvad målene er for den offentlige socialpolitik. Forskernes og praktikernes indflydelse sker via rådgivning, den offentlige debat og stemmeboksen. Hvis det fx kan påvises, at visse 'kæft-trit-&-retning'-indsatser over for unge kriminelle ikke mindsker kriminaliteten for de involverede, så kan politikere stadig legitimt ønske, at indsatserne bliver anvendt. De kan fx prioritere strafelementet eller den afskrækkende virkning. Men selv set i det lys kan forskerne stadig yde et stort, positivt bidrag til demokratiet ved at formidle de positive og negative effekter af socialpolitiske indsatser. Forskerne sikrer på den måde mere informerede valg i stemmeboksen, i mødelokalene, ved skranken, i politik og i praksis.

En anden grund til, at evidens-baseret dokumentation ikke er ensbetydende med en anbefaling, er, at en lang række andre faktorer helt legitimt spiller en rolle, når der træffes beslutninger, jf. figur 1. Det gælder på alle niveauer af socialpolitikken fra lands- og kommunalpolitikkerne over de ledende embedsmænd til praktikerne ude i felten. Det ligger fx lige for, at politikere helt legitimt kan sige nej til at indføre en socialpolitisk indsats, hvis de mener, at størrelsen af den positive effekt ikke

står mål med omkostningerne.

Effektstudier og systematiske forskningsoversigter

Det internationale Campbell-samarbejde blev dannet af to grupper af mennesker. For det første forskere med ekspertise i, hvorledes resultaterne af stærke forskningsdesign kan samles, så de giver det mindst ringe bud på effekten af offentlige politikker inden for social- og velfærds politik, uddannelse og kriminalitetsbekæmpelse. Og for det andet administratører, der efterspurgte denne type af viden i deres daglige arbejde. Samarbejdet opstod ud fra erkendelsen af, at der netop på disse tre områder var et betragteligt bidrag at yde til at højne kvaliteten af offentlige politikker og menneskers mulighed for at træffe informerede valg.

Campbell-samarbejdets medlemmer har - som følge af deres interesse og forskningsmæssige kompetencer - stærke meninger om, hvilke forskningsdesign, der er stærkere end andre, når det gælder om at isolere effekten af offentlige politikker. Men evidens dækker en langt bredere vifte af viden end viden om virkning. Solid dokumentation for virkningen af en socialpolitisk indsats er ikke den eneste brik til evidens-basering af socialt arbejde. Det stiller også krav til bedre evidens på områder som fx brugerinddragelse, etik, implementering, organisationskulturer, faglig kompetenceudvikling, medarbejder-engagement, tværfagligt samarbejde, ledelse osv. Det er bare ikke Campbell-samarbejdets kerne-kompetenceområde.

Kerneprodukt

Det internationale Campbell's kerneprodukt er derimod de såkaldte *systematic Campbell reviews* - eller systematiske Campbell-forskningsoversigter - der stiler efter at indsamle, kvalitetsvurdere og statistisk sammenstille alle tilgængelige effektstudier, der undersøger en bestemt offentlig indsats.⁽⁴⁾ Kvalitetsvurde-

MERETE KONNERUP
DIREKTØR FOR NORDISK CAMPBELL CENTER

ringen sker dels med afsæt i et bestemt forskningsdesigns evne til at isolere effekten af indsatsen fra alle andre mulige årsagsforklaringer og dels med afsæt i, hvorledes studiet er gennemført 'i marken'.

Udarbejdelsen af en systematisk forskningsoversigt sker efter retningslinjer tilgængelige på det internationale Campbell's hjemmeside.⁽⁵⁾ Disse oversigter skal godkendes i en uafhængig 'referee proces', før de kan få Campbell-kvalitetsstempelen. Derudover skal alle til- og fravalg, litteratursøgning, kriterier og metoder eksplicit dokumenteres i en såkaldt protokol, der også skal være offentlig tilgængelig. Kravene til en Campbell-protokol er så skrappe, at det skal være muligt at genskabe resultaterne i den endelige forskningsoversigt ved at følge arbejdsplanen i protokollen. Eller sagt med andre ord: Ud fra protokollen skal det være lysende klart, hvilke fra- og tilvalg forskeren har foretaget på vej mod det endelige resultat.

Campbell-samarbejdet er blevet bebrejdet, at den kvalitative forskning spiller en for lille rolle i samarbejdet. Men det afspejler for det første historiske årsager, idet samarbejdet udspringer fra etablerede forskningsmiljøer, der beskæftiger sig med systematiske forskningsoversigter over effektstudier. Og for det andet, at der er generelt langt større konsensus om kvalitetskrav til effektstudier end kvalitetskrav til fx forskellige typer af kvalitativ forskning.

Systematiske forskningsoversigter over virkningen af offentlige politikker og indsatser er den brik til forbedring af kvaliteten af blandt andet socialt arbejde, som Campbell-samarbejdet har valgt at levere. Skal puslespillet blive komplet, skal politikere, administratorer og praktikere i sagens natur trække på mange andre former for viden.

Kompetence

Nordisk Campbell Center koncentrerer sig - helt i samme ånd - om at

opbygge kompetence blandt forskere i Norden i at producere systematiske forskningsoversigter inden for effektstudier. Der er tale om et langt, sejt træk. Dels fordi selve produktionen af en systematisk forskningsoversigt er et stort og omfattende arbejde, og dels fordi det kvantitative miljø inden for social og velfærds politik er lille i Norden. Det gælder ikke mindst, når fokus er på høj kvalitets-effektstudier.

Nordisk Campbell Center balancerer denne kompetenceopbygning med et tilsvarende fokus på formidling af viden om effekter til det nordiske praktikermiljø i bred forstand. Ud over den store årlige praktikerkonference, hvor en lang række workshops bringer nordiske praktikere sammen med forfatteren til konkrete, systematiske forskningsoversigter til diskussion af virksomme, socialpolitiske indsatser, så formidler Nordisk Campbell Center også viden om effekter via elektroniske nyhedsbreve (tilmelding sker på www.nc2.net), foredrag, artikler i fagblade, praktikere-følgegrupper til reviews osv. Endelig har centeret opbygget en række databaser:

- Danske EVALueringer af Socialpolitiske indsatser, **DEVAS** (dansk sproget)
  - Systematic reviews from **Other Relevant Organisations, SORO** (engelsk sproget)
  - Systematiske forskningsoversigter fra andre **Relevante Organisationer, SORO** (danske oversættelser)
- Baserne er tilgængelige på www.nc2.net. Dertil kommer yderligere databaser på det internationale Campbell-samarbejdes hjemmeside www.campbellcollaboration.org: **C2-RIPE** med godkendte og igangværende Campbell reviews og **C2-SPECTR** med mere end 10.000 lodtrækningsforsøg på det samfundsvidenskabelige område.

Hvor kan man få mere at vide?

I Nordisk Campbell Centers SORO-database på www.nc2.net, der er tilgængelig både i en engelsk-sproget

original udgave og i en lidt kortere oversat dansk-sproget udgave, findes resuméer af oversigter som fx:

- *A Comprehensive And Comparative Review Of Adolescent Abuse Treatment*. (En omfattende og komparativ oversigt over resultaterne af behandling af unges stofmisbrug)
- *Alcohol Misuse Prevention For Young People*. (Forebyggelse af alkoholmisbrug hos unge mennesker)
- *Identification, Prevention, And Treatment: A Review Of Individual-Focused Strategies To Reduce Problematic Alcohol Consumption By College Students*. (Identifikation, forebyggelse og behandling: En forskningsoversigt over individfokuserede strategier for reducere af problematisk alkoholforbrug blandt studerende)
- *Primary Prevention For Alcohol Misuse In Young People*. (Dansk oversættelse på vej)
- *Characteristics Of Effective School-Based Substance Abuse Prevention*. (Dansk oversættelse på vej)
- *Program Factors And Treatment Outcomes In Drug Dependence Treatment*. (Dansk oversættelse på vej)

Du er meget velkommen til at kigge indenfor!

Noter

1. Statsligt forskningsbudget 2004, tabel 5.1, side 10.
2. Kilde: Sheldon, B. og G. M. Macdonald: *Research & Practice in Social Care: Mind the Gap*, Centre for Evidence-Based Social Services, 1999 og *Virker Velfærden? - et debatoplæg om evidens og velfærd*, MandagMorgens tænketank, december 2004.
3. Det er i denne sammenhæng det modsatte af et skævt bud eller som kvantitative forskere siger: Et biased skøn.
4. Se fx. Geraldine Macdonald: *Using Systematic Reviews to Improve Social Care*, Social Care Institute for Excellence, Report no. 4. 2003. Rapporten er tilgængelig på www.scie.org.
5. En af de ældste videnskabelige artikler, der beskæftiger sig med denne metodik, er Feldman: *Using the Work of Others*, *Sociology of Education* 4, 6-102. 1971